Önerge üzerinde, bir milletvekili arkadaşımız, Sayın Adana Milletvekili Mehmet Ziya Yergök konuşacaktır.

Buyurun Sayın Yergök.

MEHMET ZİYA YERGÖK (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Denizli Milletvekilimiz Sayın Mustafa Gazalcı'nın önergesi hakkında söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisimizi ve yüce milletimizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Ben de, öncelikle, dün elim bir trafik kazasında yaşamını yitiren Gaziantep Milletvekili Değerli Arkadaşımız Sayın Ömer Abuşoğlu'na Tanrı'dan rahmet diliyorum, Anavatan Partisi mensuplarına ve ailesine başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, 12 Eylül askerî darbesinin üzerinden yirmi yedi yıl geçmiş olmasına rağmen, darbenin toplumsal yaşamımız üzerindeki izleri ve etkileri hâlâ sürmektedir. 1971 yılında gerçekleştirilen 12 Mart müdahalesinin gerekçesi "Sosyal gelişme ekonomik gelişmenin önüne geçti, bu durdurulmalıdır." diye açıklanmıştı. 12 Eylül ise daha kapsamlı bir müdahale olup, toplumsal yaşamı temelinden ve yeniden biçimlendirmeyi amaçlıyordu.

12 Eylül askerî darbesinin olağanüstü koşullarında on binlerce insan mağdur oldu. Gözaltında kaybolan, işkencede ölen insanlar oldu. Ancak, 12 Eylül sadece kişileri değil, kurumları da hedef almıştı. Mevcut kurumlar ve örgütlü yapılar yok edilmiş, Parlamento feshedilmiş, siyasi partiler, sendikalar, dernekler kapatılmış, özgürlükçü ve demokratik bir anayasa olan 1961 Anayasası ortadan kaldırılmış, anayasa olmaktan çok bir "ana yasak" olan 1982 Anayasası kabul edilerek yeni kurumlar oluşturulmuştur. Öyle ki, cumhuriyeti kuran, devleti kuran, çok partili demokratik yaşamın öncüsü ve ulusal kurtuluş hareketimizin örgütü olan Cumhuriyet Halk Partisi de bu dönemde kapatılmış ve tüm mal varlığına el konulmuş, Partinin arşivi SEKA kâğıt fabrikasına yollanmış, yöneticileri gözetim altına alınmış, sürgün edilmiş ve yargılanmıştır. Partimiz on iki yıl kapalı kalmıştır.

Toplumsal yaşamımızda bir travma etkisi yaratan, aradan yirmi yedi yıl geçmiş olmasına rağmen her alandaki izleri bugün de hissedilen 12 Eylül'ün kimi sonuçları hakkında bazı rakamsal bilgiler de sunmak istiyorum: 12 Eylül döneminde 650 bin kişi gözaltına alınmış, 1 milyon 683 bin kişi fişlenmiş, 230 bin kişi yargılanmış, 7 bin kişi için idam cezası istenmiş, 517 kişiye idam cezası verilmiştir. Haklarında idam cezası verilenlerden, 26'sı siyasi suçlu olmak üzere, 50 kişi asılmıştır. Bu süreçte, 30 bin kişi sakıncalı görülerek işten atılmış, 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarılmıştır. 300 kişi kuşkulu bir şekilde ölmüş, 171 kişinin ise işkenceden öldüğü belgelenmiştir. Cezaevlerinde ise, toplam 299 kişi yaşamını yitirmiştir. Yine 23.677 derneğin faaliyeti durdurulmuş, 120 öğretim üyesi ve 3.854 öğretmenin işine son verilmiştir. Gazeteciler tutuklanmış, gazeteler kapatılmış, tonlarca gazete ve dergi imha edilmiştir. 12 Eylül yönetimi, 1982 Anayasa'sıyla somutlaşan kendine özgü bir hukuk düzeni kurmuş, Anayasa'dan önce de, hukuka ve temel insan haklarına aykırı, bireyleri ezen, toplumsal dokuyu bozan birçok yasayı yürürlüğe koymuştur.

6 Kasım 1983 seçimleriyle siyasal yaşamın yeniden normale dönmeye başlamasından günümüze kadar Meclisimizce yapılan yasa ve anayasa değişiklikleriyle, demokrasinin önündeki engeller, 12 Eylül'ün getirdiği olumsuzluklar aşılmaya çalışılmıştır. Çeşitli yasalarda değişiklik içeren dokuz ayrı demokratikleşme paketi Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş, Anayasa'da 11 kez değişiklik yapılarak demokratikleşme yönünde olumlu adımlar atılmıştır. Kuşkusuz bunların en önemlilerinden birisi de 19'uncu Dönem'de çıkarılan 12 Eylül döneminde kapatılan siyasi partilerin yeniden açılmasına ilişkin yasadır. Kapatılan partilerin açılmasıyla, Parlamentomuz demokrasiyle bağdaşmayan yasakların kaldırılması ve darbeci zihniyetin geriletilmesi doğrultusunda tarihî bir adım atmıştır. Böylece, siyasi partilerin ancak halkın özgür iradesiyle kurulup yaşatılacağı, emirle parti kurulamayacağı, yasaklanamayacağı ve emirle kurulan partilerin de yaşatılamayacağı ortaya çıkmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)